

Radom, 27.06.2025 r.

RECENZJA

pracy doktorskiej mgr Moniki Engler-Jastrzębskiej

pt. „Postawy, zachowania i preferencje konsumentów a możliwości rozwoju naturalnych produktów promieniochronnych w Polsce”

Niniejsza recenzja została przygotowana na podstawie pisma z dnia 25.04.2025r., wystosowanego przez dr hab. Marzenę Popek, prof. UMG – Przewodniczącą Rady Naukowej Wydziału Zarządzania i Nauk o Jakości Uniwersytetu Morskiego w Gdyni.

OCENA FORMALNA I MERYTORYCZNA PRACY

Układ pracy, sposób opracowania (strona graficzna, strona językowa).

Dysertacja liczy 209 ponumerowane strony, w tym 46 tabel, 36 rysunków i 268 pozycji literaturowych.

Praca została podzielona na dwie główne części: literaturową i eksperymentalną. Pierwsza z nich składa się z trzech rozdziałów (1 - 3). Z kolei, część doświadczalna obejmuje rozdziały 4 - 6. W Rozdziale nr 4 przedstawiono założenia badawcze, cele i hipotezy, etapy prowadzonych prac oraz zastosowaną metodologię badawczą. Rozdział nr 5 zawiera rezultaty badań oraz ich dyskusję, a z kolei Rozdział nr 6 – podsumowanie i wnioski. Ponadto, w pracy zamieszczono streszczenie, wykaz skrótów, osiem załączników, wykaz cytowanej literatury oraz wstęp wprowadzający w tematykę pracy oraz naświetlający sposób realizacji zaplanowanego programu badawczego.

Układ pracy mgr Moniki Engler-Jastrzębskiej odpowiada typowym rozprawom doktorskim, w których podjęto się rozwiązania problemu badawczego na drodze empirycznej.

Całość opracowania stanowi ciąg logiczny. W pierwszej części – literaturowej, czytelnik zostaje wprowadzony w tematykę pracy, zostaje naświetlony problem badawczy i sposób jego rozwiązania. Autorka wskazuje zidentyfikowane problemy związane z rozwojem kosmetyków naturalnych w Polsce, koncentrując swoją uwagę zwłaszcza na preparatach przeznaczonych do ochrony przeciwsłonecznej. Ponadto, czytelnik w prosty sposób może przyswoić specyficzne zagadnienia związane z tematyką pracy, m.in. z zakresu obejmującego zachowania konsumentów, a zwłaszcza ich preferencje.

Następnie, przedstawiona jest główna, doświadczalna część pracy, zawierająca rezultaty badań oraz ich dyskusję. Autorka skoncentrowała się na przeprowadzeniu badań naukowych pozwalających na zdobycie wiedzy niezbędnej do zweryfikowania postawionych hipotez.

Całość opracowania kończy podsumowanie i wnioski wynikające z przeprowadzonych rozważań. Autorka bardzo precyzyjnie wskazała, która hipoteza badawcza została zweryfikowana w pozytywny lub negatywny sposób. Efektem są sformułowane wnioski wynikające z realizacji programu badawczego oraz konkretne rekomendacje.

Ogólnie, praca została przygotowana w jasny i czytelny, a przede wszystkim w prawidłowy sposób. Nie mam zastrzeżeń co do schematu i sposobu opracowania i przygotowania dysertacji.

Strona graficzna recenzowanej dysertacji jest poprawna. Rysunki i tabele są czytelne.

Strona językowa pracy jest poprawna, nie mam żadnych zastrzeżeń.

Ogólnie, sposób opracowania i układ pracy oceniam pozytywnie.

Aktualność tematyki, cel pracy i hipotezy badawcze

W ostatnich latach względnie liczne grono naukowców zwraca uwagę na aspekty związane z rozwiązywaniem problemów znajdujących się na styku społeczeństwo (użytkownicy) – przemysł. Dotyczy to także przemysłu kosmetycznego. O ile szereg wykorzystywanych w tej branży technologii zostało opracowanych w drugiej połowie XX wieku, to jednak postęp i zmieniające się oczekiwania odbiorców wymuszają na firmach zmianę podejścia do wielu kwestii oraz ukierunkowują ich działania na szeroko rozumianą poprawę jakości wytwarzanych produktów. Podejście to jest doskonale widoczne zwłaszcza w obszarze wprowadzania na rynek, a następnie stosowania tzw. produktów naturalnych.

Recenzowana praca w dużym stopniu wpisuje się w te bardzo aktualne trendy. Autorka dostrzegła istotny obecnie problem, związany z kosmetykami naturalnymi, przeznaczonymi do ochrony przed promieniowaniem UV. Zagadnienie jest o tyle istotne, że brak odpowiedniego zabezpieczenia skóry narażonej na działanie promieni słonecznych może prowadzić do

znaczącego zwiększenia ryzyka występowania nowotworów skóry. W przedmiotowej Dysertacji skoncentrowano się na ważnych zagadnieniach dotyczących poziomu wiedzy konsumentów na temat naturalnych produktów przeciwsłonecznych, ich postawami oraz wpływie tych czynników na kształtowanie decyzji nabywczych. Podjęta przez Autorkę tematyka stanowi bez wątpienia wyjście naprzeciw aktualnym oczekiwaniom zarówno przemysłu, jak i pośrednio – użytkownikom kosmetyków. Proponowane przez Doktorantkę rozwiązania są więc bardzo ważne i doskonale wpisują się w aktualne potrzeby społeczno-gospodarcze.

Głównym celem pracy mgr Moniki Engler-Jastrzębskiej była analiza postaw, zachowania i preferencji konsumentów w kontekście możliwości rozwoju naturalnych produktów promieniochronnych w Polsce i – w efekcie – doskonalenie tej kategorii produktów. Autorka dodatkowo określiła cztery cele szczegółowe. Poszczególne cele szczegółowe stanowiły podstawę do sformułowania czterech hipotez badawczych.

Zarówno cele, jak i poszczególne hipotezy, w jasny sposób wskazują na podjęty przez Autorkę problem badawczy. Dodatkowo, w Rozdziale 4.1 (str. 64) Doktorantka wyraźnie przedstawia podjęty problem naukowy, dotyczący możliwości rozwoju naturalnych produktów promieniochronnych w Polsce.

Autorka założyła także przeprowadzenie szeregu badań empirycznych. Opracowała osiem tzw. pytań badawczych, a następnie – na ich bazie – określiła etapy zaplanowanego programu badawczego.

Chciałbym w tym miejscu zwrócić uwagę, że zgodnie art.187 ust.2 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z dnia 20 lipca 2018 r., poz. 1668 z późn. zm.), w dysertacji powinien być jasno wskazany problem naukowy. W recenzowanej pracy, Autorka wyraźnie wskazała, co i w jakim zakresie zamierza rozwiązać. Stwierdzam więc, że mgr Monika Engler-Jastrzębska w przedstawionej mi do oceny dysertacji zawarła elementy wymagane obowiązującymi Przepisami.

Podsumowując ten fragment recenzji chciałbym podkreślić, że w mojej ocenie Autorka wypełniła lukę jaka obserwowana jest w tym obszarze badawczym już od wielu lat. W mojej opinii, podjęcie przez mgr Monikę Engler-Jastrzębską takiego tematu jest bardzo aktualne i może przynieść szereg bardzo interesujących rozwiązań, zwłaszcza o charakterze użytkowym.

Ocena części literaturowej

Tematyką przewodnią części literaturowej pracy są zagadnienia ściśle związane z obszarem przedmiotowej dysertacji. Zostały zaprezentowane informacje związane z zachowaniem konsumentów, a w szczególności czynniki wpływające na decyzje zakupowe. W drugiej części, Autorka omówiła rozwój grupy kosmetyków naturalnych, koncentrując się na rynku rodzimym. Trzecia, ostatnia część przeglądu literaturowego, została poświęcona zagadnieniom związanym z ochroną przeciwsłoneczną – przedyskutowano konwencjonalne kosmetyki promieniochronne oraz zaprezentowano informacje dotyczące innowacyjnych, produktów naturalnych z tego obszaru. Rozdziały te zawierają szereg cennych informacji, niezbędnych do zrozumienia i interpretacji uzyskiwanych wyników badań.

Oceniając przegląd literaturowy chciałbym podkreślić, że Autorka korzystała, w mojej ocenie, z bardzo szerokiego spektrum pozycji literaturowych. Stwierdzam więc, że dobór oraz aktualność cytowanej literatury jest jak najbardziej adekwatny do poruszanych zagadnień. Zapoznając się z tą częścią Pracy praktycznie nie znalazłem żadnych uchybień i błędów.

Podsumowując ten fragment recenzji stwierdzam, że przedstawiony w przedmiotowej Dysertacji przegląd literaturowy został przygotowany w bardzo dobry i profesjonalny sposób i oceniam go bardzo dobrze.

Ocena części doświadczałnej

Autorka zaplanowała program badawczy obejmujący *de facto* empiryczną weryfikację postawionych hipotez. Tą część pracy podzieliła na pięć etapów. Obejmowały one m.in. badania dotyczące dostępności kosmetyków promieniochronnych, analizę wiedzy konsumentów w zakresie naturalnych kosmetyków promieniochronnych i jej wpływ na decyzje zakupowe, identyfikację postaw i zachowania odbiorców tej grupy produktów, wskazanie preferencji konsumentów wobec naturalnych kosmetyków chroniących przed promieniowaniem UV oraz identyfikację postaw i zachowania producentów kosmetyków naturalnych w Polsce (w odniesieniu do kosmetyków promieniochronnych).

Realizacja programu badawczego została oparta o metody badań wtórnych oraz metody badań pierwotnych. Szczególnie istotne były samodzielnie wykonane przez Doktorantkę badania pierwotne, obejmujące badania ankietowe oraz wspomagany komputerowo wywiad telefoniczny. Uzyskiwane wyniki poddawane były analizie statystycznej.

Efektem realizacji programu badawczego, był szeroki materiał doświadczalny. Uzyskane rezultaty pozwoliły na wskazanie zmian zachodzących w popycie w kontekście produktów promieniochronnych. Wiedza ta jest bez wątpienia bardzo cenna, zwłaszcza dla producentów tego typu kosmetyków. Dostrzegam w tym miejscu ważny, użyteczny charakter przeprowadzonych badań. Firmy, bazując na informacjach przedstawionych w ocenianej Dysertacji, mogą skuteczniej dostosować swoją ofertę do aktualnych potrzeb konsumentów i stać się bardziej konkurencyjnymi.

Mam w tym miejscu pytanie - Doktorantka wskazała (Rys. 27), że wysoka cena jest jednym z ważniejszych powodów zaniechania zakupu naturalnych kosmetyków promieniochronnych. Ponadto, w Tab.33 przedstawiono, że czynnikiem mogącym skłonić konsumenta do nabycia danego produktu jest niższa cena (ponad 58% respondentów wskazało w tym miejscu odpowiedź „zdecydowanie tak”). W jaki sposób aktualnie kształtują się różnice w cenach pomiędzy kosmetykami naturalnymi a konwencjonalnymi? Czy zdaniem Doktorantki – istnieją realne szanse na opracowanie naturalnych kosmetyków promieniochronnych o względnie niższej cenie? Czy Doktorantka ma taką wiedzę płynącą z przemysłu? Czy zwiększenie sprzedaży produktów naturalnych może wpłynąć na zwiększenie zużycia surowców niezbędnych do wyprodukowania kosmetyku naturalnego i tym samym wpłynąć na relatywne zmniejszenie ich ceny?

Bardzo proszę o ustosunkowanie się do tych pytań w trakcie publicznej obrony.

W ocenie recenzenta, realizacja niniejszej pracy pozwoliła na zdobycie wiedzy z zakresu szeroko rozumianych badań marketingowych, co przekłada się wprost na identyfikację zmian na rynku preparatów kosmetycznych (dla wybranej grupy produktów). Spodziewanym efektem może być znacząca poprawa jakości tych produktów. W tym miejscu dostrzegam wyraźnie aspekt społeczny realizowanych badań.

Przedmiotowa Dysertacja bez wątpienia stanowi duży wkład w rozwój naukowy obszaru związanego z przemysłem kosmetycznym.

Podsumowując ten fragment recenzji stwierdzam, że Autorka zrealizowała obszerny program badawczy. Godnym podkreślenia jest różnorodność zaplanowanych i zrealizowanych badań. W efekcie uzyskano ciekawe rezultaty, pokazujące zasadność prowadzenia badań naukowych, ukierunkowanych na rozwiązywanie konkretnych problemów – wynikających z aktualnych potrzeb przemysłu.

Program badawczy oceniam bardzo pozytywnie, a uzyskane wyniki mogą stanowić źródło cennych informacji dla firm kosmetycznych, naukowców, a także użytkowników kosmetyków. Po zapoznaniu się z tym fragmentem pracy dostrzegam w działaniach Autorki chęć zdobycia wiedzy, precyzyjnie ukierunkowanej na konkretne efekty przyszłych rozwiązań. W mojej ocenie – wpływa to na dużą wartość dysertacji i z pewnością w sposób pozytywny wyróżnia tą pracę od innych opracowań tego typu.

Rezultaty z przeprowadzonych badań (Rozdz. 5) zostały przedstawione przez Autorkę w jasny i czytelny sposób. Praca jest bez wątpienia przejrzysta i czytelna. Aspekt ten wskazuje, że Doktorantka posiada wiedzę i umiejętności do zaplanowania programu badawczego, następnie jego zrealizowania oraz zilustrowania i zinterpretowania uzyskiwanych wyników.

Nie mam w tym miejscu zastrzeżeń odnośnie prezentacji wyników badań. Ponadto, jestem przekonany, że realizacja programu badawczego zawartego w niniejszej dysertacji pozwoliła na prawidłowe ukształtowanie osobowości naukowej Kandydatki.

W rozdziale nr 6, Doktorantka dokonała także bardzo precyzyjnego wskazania, które z Jej hipotez badawczych zostały zweryfikowane pozytywnie, a które negatywnie. Ponadto, wartościowe są bez wątpienia przedstawione w Pracy rekomendacje, które są wynikiem przeprowadzonych badań i zestawienia uzyskanych rezultatów z wiedzą płynącą z wcześniejszych prac innych autorów.

Podsumowując uważam, że Doktorantka w należyty sposób poddała analizie uzyskane rezultaty. Nie mam żadnych zastrzeżeń odnośnie sposobu prezentacji uzyskanych wyników. Uważam, że informacje zawarte w części empirycznej są niezwykle ciekawe i z pewnością, poza aspektami naukowymi, mogą dostarczyć wielu cennych informacji – zwłaszcza dla pracowników przemysłu kosmetycznego.

PODSUMOWANIE I WNIOSKI KOŃCOWE

W recenzowanej pracy mgr Monika Engler-Jastrzębska przedstawiła rezultaty badań związanych z postawą, zachowaniem i preferencjami konsumentów w kontekście rozwoju naturalnych kosmetyków promieniochronnych w Polsce.

Uważam, że przedstawiony w pracy problem badawczy został sformułowany poprawnie, a postawione cele zostały osiągnięte. Doktorantka w prawidłowy sposób zaplanowała, zrealizowała bogaty program badawczy, a następnie w poprawny sposób przedstawiła i przeanalizowała uzyskane rezultaty oraz wyciągnęła odpowiednie wnioski.

Godnym podkreślenia jest fakt, że oprócz walorów naukowych, można dostrzec aspekty społeczno-utilitytarne, a efekty realizacji przedmiotowej dysertacji mogą znaleźć zastosowanie w branży kosmetycznej. Praca została zrealizowana w obszarze nauk społecznych, w dyscyplinie nauki o zarządzaniu i jakości, ale wyraźnie dostrzegalne są wątki obejmujące swym obszarem badania marketingowe. Takie zestawienie nadaje pracy charakter interdyscyplinarny. Uważam to za dużą zaletę dysertacji i w mojej ocenie w znaczący sposób podnosi to jej poziom.

W ocenie końcowej pragnę zwrócić uwagę, że recenzowana praca posiada bardzo dobry poziom merytoryczny i w mojej opinii, stanowi świadectwo dobrego przygotowania Doktorantki do pracy naukowej. Bez wątplenia wpływ na to, miała możliwość zrealizowania dysertacji pod opieką Promotora – Pani dr hab. Aleksandry Wilczyńskiej, prof. UMG oraz Promotora Pomocniczego - Pani dr Joanny Newerli-Guz. W konsekwencji, jestem przekonany, że mgr Monika Engler-Jastrzębska ma w pełni ukształtowaną osobowość naukową i jest zdolna do prowadzenia badań naukowych na wysokim poziomie. Myślę, że umiejętności te przełożą się na Jej dalszy, dynamiczny rozwój naukowy.

Stwierdzam, że dysertacja doktorska mgr Monika Engler-Jastrzębska spełnia wymogi stawiane pracom doktorskim, zgodne z zapisami zawartymi w art.187 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z dnia 20 lipca 2018 r., poz. 1668 z późn. zm.). Mając to na uwadze, wnoszę do Wysokiej Rady Naukowej Wydziału Zarządzania i Nauk o Jakości Uniwersytetu Morskiego w Gdyni o dopuszczenie Doktorantki do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Mając na uwadze bardzo wysoki poziom merytoryczny Dysertacji, wnioskuję o jej wyróżnienie.